

számlolója: *En jude talar med Himmler*. (Egy zsidó Himmlernél.) Albert Bonniersforlag, Stockholm, 1945, 36. o.; Bernadotte változata: *The Curtain Falls. Last Days of the Third Reich*. Knopf, New York, 1945. További részletek: RAH, 24–28. és 37–41. o.

130. RLB, 326. dok. Lásd még Lévai Jenő: *Eichmann in Hungary*. Pannonia, Bp., 1961, 200–201. o., valamint a 25. fejezetben.

131. Lásd Vischernek, Svájc berlini követségi titkárának feljegyzését: NA, T-120. mikrofilm, 4203. tekercs, K789/K209226-227, K789/K209228-247, 253–257. kockák.

132. Kasztner levelének fakszimilije: YVS, 8:16. o.

133. Kertész Ullyt és Weisz Júliát a német megszállás első napján fogták le. Éppen vasúti jegyet akartak venni, feltehetőleg azzal a szándékkal, hogy hazamennek Kolozsvárra. Marton Lajos: *A Svájcba 1944 augusztusban és decemberben érkezett bergen-belseni csoport eseményeinek rövid kronográfiája*. Genf, 1945, 2. o. (kézirat).

134. *Der Kastner-Bericht*, 253–254. o. A két leányt mintegy 320 magyar zsidó nővel együtt 1944 őszén vitték át Bergen-Belsenbe Auschwitz-Birkenauból, miután a náci ügy döntötték, hogy az ottani tábort megsemmisítik a szovjet csapatok megérkezése előtt. A magyarok elhelyezésére szolgáló Bevorzugtenlager mellett hasonló táborok voltak Bergen-Belsenben más, külföldi útlevéllel rendelkező „prominens” zsidók, így 593 lengyel és 660 holland zsidó számára is. Yad Vashem, irattár, M-20/168. Háttér-információk a bergen-belseni Bevorzugtenlagerről egy német holland zsidó, bizonyos Rudolf Martin Cheim naplójában, aki feleségével és leányával együtt túlélte a háborút: YIVO, irattár, 804. iratköteg.

135. A Svájcban élő zsidó vezetők közül néhányan rendkívüli erőfeszítéseket tettek, hogy Fischert és családját kiszabadítsák a táborból. Lásd például Mandl Jozsef A. Silberscheinhez írt 1944. szeptember 2-i levelét: Yad Vashem, irattár, M-20/46.

136. Az ezekben a táborokban őrzött zsidók listája: *uo.*, M-20/59.

137. Lásd az 1945 január–februárban lezajlott táviratváltást közte és Pozner között, *uo.* Lásd még Marton, *i. m.*

138. Lásd például a genfi Relico-Komitee zur Hilfeleistung für die kriegsbetroffene jüdische Bevölkerung (Bizottság a háború sújtotta zsidó népesség megsegítésére) tagjához, dr. Ha^{ns} Kle^{eh}ez címzett, 1945. április 18-i, 19-i és május 27-i memorandumot. *Uo.*

139. 1945. május 9-én, amikor a Harmadik Birodalom feltétel nélkül megadta magát, „a küldetés teljesítve” címszó alatt Kasztner táviratot küldött Tel-Aviv-Neustadtba, kiemelve benne főbb tetteit. Pozner-akták, Yad Vashem.

140. RLB, 439. (2605/PS) dok. A nyilatkozatot az Egyesült Államok 242. bizonyítékaként használták fel a nürnbergi perben.

141. *Der Bericht des jüdischen Rettungskomitees aus Budapest, 1942–1945*. Va'a Ezre ve' Hazalah, be Budapest, Basel, 1946, xiii+191. o. Készült a Cionista Világszövetség első, háború utáni kongresszusára, *Der Kastner-Bericht* címen. Kasztner jelentésének egy példányát megkapta Wisliceny, aki a kivégzésére várt egy pozsonyi börtönben. Összegzése a jelentésről: Izraeli Rendőrség, 06. iroda, 901. dok. Ezt felhasználták Eichmann perének előkészítésében. Lásd még Schmidt Mária: „Mentés vagy árulás? Magyar zsidó önmentési akciók a második világháború alatt.” *Medvetánc*, Bp., 1985, 2–3. sz. 111–125. o. Kasztner működésének rokonszenvről tanúskodó áttekintését találjuk Dov Dinurnak a Kasztner-jelentés héber nyelvű kiadásához (*Dim ve-cheshbon shel va'adat ha-hatzala ha-yehudit be-Budapest 1942–1945*. Haguda le'Hantzachot Zichro shel dr. Yisrael Kasztner, Izrael, é. n. 228. o.) írt bevezetőjében: 3–42. o.